

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ:
Львів, Ринок ч. 10, II. пов.
Конто почт. ш. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Головний Редактор прий-
має від 11—12 год. перед-
полуднем.
Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
Місячно 5-00 зол.
Чвертьрічно 15-00 „
Піврічно 30-00 „
Річно 60-00 „
ЗА ГРАНИЦЮ: В Америці 1 долар,
Франції, Італії, Бельгії 20 фр., Фр.
Італії 7-50 зол., Німеччині 7-50 зол.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехослова-
ччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Бос-
гарії 7-50 зол., Австрії 7-50 зол.,
Збірна адреса 1 зол.

Телеф. Редакції 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

Українські колядки і щедрівки у львівському радіо.

Повідають нас, що відомий мужеський хор „Сурма“ у Львові відспіває в четвер 18. ц. м. у львівському радіо низку українських колядок

і щедрівок від год. 10 до 10.30 веч. Диригент хору п. Іван Охримович.

—0—

Ліцитація Товариства „Бескид“ у Сяноці!

Пишуть вам:

Вже в середу 17. січня ц. р. в год. 10-їй перед-полуднем у бюрі 31. городського суду в Сяноці відбудеться ліцитація Т-ва „Бескид“, яке довело москвофіли своєю розстратною господаркою над терг пропаста. Ліцитацію веде 7-ох головних ві-
дигелів яких претенсія переходить суму 140.000

зол. На ліцитацію виставили двоверхову каме-
нищу та дві будівельні площі, яких вартість оці-
нили на 265.842 зол. Виклична ціна, за яку мо-
жна вже купити дім та обі площі, означена на
132.964 зол.; нижче тієї ціни ліцитація не від-
будеться.

Напрявні нової австрійської конституції.

В часописі „Форальбергер Фольксцайтунг“ появилася стаття мін. д-ра Ендера, що обого-
риває напрямні нової австрійської конституції, яку підготував уряд. З тої статті виходить, що
законодательна установа складатиметься з двох па-
лат: культурної палати, в якій будуть засідати
представники вільних фахів та економічної пала-
ти, що складатиметься з представників професій
господарського характеру. Поважна кількість
місць у культурній палаті буде зарезервована

для вчителства та представників рідичної дум-
ки. Вона візьме під увагу історичний досвід і міс-
цеві умовини поодиноких країн, а перш за все їх
вімєцький характер. Будучи водночас виключно
австрійською, візьме теж під увагу концепцію за-
кордонної політики. Та найважливішою прикметою
нової австрійської конституції буде те, що перш
уже відмічував канцлер Дольфус: головною її
основою будуть суспільні католицькі доктрини,
подані в енцикліках Льва XIII. і Пія XI.

Нове подружє право православної церкви в Сербії.

З новим роком у православній церкві в Сер-
бії увійшов у життя новий подружній закон, що
вносить у дозголінішче подружє право деякі
зміни. Так окремий параграф цього закону обго-
торює справу закладування подружого авіа-
ку православних священників, рішуче забороня-
ючи їм женитися вдруге. Новий закон вводить
помітні полегші у справах розводу, визнаючи
ядр. причиною до нього покинення церкви або

екс Komuniku. Цікаво, що параграфи, які відно-
сяться до мішаних подруж, зложено на зразок
католицького подружого права. Від чоловіка
неправославного віроісповідання вимагають та-
ких самих зобов'язань та обітниць, як у католиць-
кій церкві від некатоліка. Подружжя, закладу-
не перед неправославним священником, можна за
новим законом на домагання одної зі сторін уне-
важнити. (КАП.)

Французько-німецький торговельний спір.

ПАРИЖ, 16. I. ПАТ. Міністерство промислу
і торгівлі оголосило комунікат, що обговорює
ход французько-німецьких торговельних пере-
говорів. Наслідком нової ситуації, викликаной
німецьким розпорядком з 13. ц. м., французь-
кий уряд згідно зі своєю контингентною полі-

тикою повідомив німецький уряд, що не може
приняти розпорядків, спрямованих проти фран-
цузького експорту. Німецький відповіді дожи-
дають в Парижі перед 19. ц. м., коли увійдуть
в життя передбачені французькі розпорядки.

—0—

Долар спаде до половини вартости.

Як повідомляють з Вашингтону, в Білм До-
мі оголошено такий комунікат: Президент Руз-
вельт і секретар скарбу відбули нараду з демо-
кратами і республіканцями, членами банкової ко-
місії сенату і палати репрезентантів. Предметом
дискусії були способи переняття скарбом на
власність держави всего запасу золота, що нахо-
диться у Зл. Державах, а також загальної основи
ревалюризациі золотої вартости долара. Прези-

дент пропонує конгресові спеціальну енци-
пацию.

Заповіднений крок уважають зворотом в
економічних відносинах Зл. Держав. Рузвельт хо-
че обявити в посідання 720 мільонів доларів зо-
лта, зібраного у Федеральнім Резервовім Банку,
щоби адекватувати долар на 50 прц. і зужити
решту надлишки вартости золота на покриття
бюджетового дефіциту Зл. Держав.

Німеччина фортифікується.

ШТРАСБУРГ, 15. I. ПАТ. „Ле Дьєнр Ну-
вель“ повідомляють, що зловж ріки Ляв і Везер
у Німеччина буде сильну фортифікаційну лі-
цію з трьома системами окопів. Зловж цією лінію

находяться в будові основні скороннища, для
тяжкої артилерії. Фортифікації творять трезаву
оборонну лінію за випадок збройного конфлікту
з Францією

Пакт балканських держав.

БУКАРЕШТ, 16. I. „Людга“ довідуються, що
справа балканського пакту з участю Румунії,
Югославії, Греції і Туреччини остаточно вирі-
шена. Болгарія дала можливість приступити до
пакту кождої хвилини.

ЛОНДОН, 16. I. ПАТ. Агенція Рейтера до-
відуються, що підписання балканського пакту
можна надіятися цього місяця в Сальоніках.
Болгарія має теж приступити до пакту.

—0—

ЖАХЛИВА ЛЕТУНЬСКА КАТАСТРОФА.

ПАРИЖ, 16. I. ПАТ. Під Невер, департамент
Шевр, стався жахлива летунська катастрофа, в
якій погинуло 6 осіб. Літак „Емерол“ з великою ви-
сої причин упав зі значної висоти і після вибу-
ху бензину згорів. Звід останні апарату добули
і трунів, між ними находяться губернатор Ізо-
Китан Паскє

ПАРИЖ, 16. I. ПАТ. У зв'язку з катастрофою
французького літака „Емерол“ повідомляють,
що тим великим повітряним апаратом міністр
летунства Ко відбуде велике подорож до Москви.
Цей літак установив низку рекордів швидкості
лету.

В.П. Передплатників і Читачів,

які бажають — брати
участь у ВЕЛИКОМУ
ЛЬОСУВАННІ „ДІЛА“, —
прохаємо вирівняти за-
леглости і надіслати пе-
редплату ЗГОРИ за час
до кінця червня ц. р.

ТРАГІФАРСА У ЖЕНЕВІ.

„Кадовбова“ Ліга Націй без Німеччини і
Японії, але — з Совітами!

Львів, 16. січня 1934.

Відкрита вчора у Женеві 78-сесія Ради Ліги
Націй має зовсім гротесковий характер. Увагу
глядачів привокують — два порожні місця, заче-
присутні делегати находяться біляп-менше у
ситуації лікарів, які ще шведляються по хаті па-
цієнта, що лежить в агонії. Видовище тим біль-
ше несамовите, що і всі своїми живого небіж-
ка і самі лікарі глибоко перекозані у безвигляд-
ність всіх рятункових заходів, а проте вживають
тих заходів з найбільшою ревністю і такими мі-
нами, наче взагалі нічого не сталося...

Засідання Ліги Націй завжди були прето-
стом для закордонних міністрів, щоби при осо-
бистих зустрічах поза сценою нарад полагоджува-
ти справи, яких довга дорога дипломатичних
пот інколи зовсім загирює. Це й була до-правді
єдина добра сторінка женеvської установи. Але
й цю сторінку використовували держави, для
яких Ліга Націй була лише інструментом петри-
фікації версальської політичної системи в Європі
і тому й кулюарні зустрічі втратили своє пози-
тивне значіння. Нині вперше візались до Жене-
ви голови держав і керівники їх закордонної по-
літики з єдиною і безпосередньою метою — ряту-
вати Лігу Націй.

Від формального відчуження сесії престиж
адекватованої Ради Ліги Націй не побільшив-
ся. Не збільшить його теж запевне надто білими
пятами шиті мановри, виявлені відразу на пер-
шому й засіданні. Надавничайно сердечна промо-
ва щогорічного голови Ради, польського міністра
Бека, присвячена пам'яті покійного довголітньо-
го делегата Італії Шіалло абстрагуючи від зов-
сім справедливого признання заслуг того Італій-
ського політика для Ліги Націй, — мала безпа-
рочно на меті протиділати сучасним антиженеv-
ським настроєм у Римі. Другий куртуазно-
дипломатичний зворот торкався Німеччини:
вислано телеграму з „тепани“ запрошенням Ні-
меччини на спеціальне засідання присвячене
справі плевбиситу в басейні Сари, який — згідно
з мировим договором — має відбутися у 1935 ро-
ці. „Чемність і оправдливість“ — мовляв — ви-
магають того, щоби не радити без Німеччини у
справі, яка найбільш Німеччину цікавить. Факт,
що цей внесок аголосив саме делегат Франції,
підкреслює жагуче бажання тієї великодержави,
щоби в якийнебудь спосіб, під якимнебудь пра-
текстом, назад втягнути Німеччину до Ліги На-
цій і через отой поворот Німеччини — рятувати
саму Лігу. Підждати з рішєнними, вичекати до
часу „остаточного прояснення“ ситуації, яка та-
ки може прояснитися через поворот Німеччини
— це після було штегесовале і при справі обєли
опорочжєних по німецьких урядових посол у
генеральному секретаріаті Ліги Націй і інших

лого борак: справу відложили. Прийняті без дискусії рапорти комітетів — гігієни, економічного й статистичного та справа еміграційного статусу. — Як дивно звучить та формалістика у дрібних справах на тлі повного хаосу у міжнародній ситуації! І якою іронією навіяна згадка про „перспективні умови співжиття народів для цілого світа“ в часі, коли цілі світового миру якнайбільше загрожено!

Врешті останній момент трагіфарсу: вітання вже на цій сесії зголосить своє приступання до Ліги Націй — Совіти. Совіти мають зановити лігу, яка повстала через вихід Німеччини й Японії. Совіти мають стати тим партнером, який буде користуватися жеманським „інструментом миру“ для „пацифікації“ міжнародних відносин!

Немає двох думок, що у винятковій ситуації на Далекому Сході, при небезпеці війни з Японією,

та при мареві пакту 4-ох чи такого ішого європейського альянсу, з якого Совіти були б виключені. — Совіти зацікавлені в тому, щоб активно підтримати Лігу Націй та шукати опори у держав антинімецького й антияпонського фронту. Тому цілком вірогідною є вістка, що Молотов і Літвінов особисто переконували Сталіна про потребу змінити свій антибуржуазний фронт також і на відношення Ліги Націй.

Але нема теж двох думок, що вступ Совітів до Ліги Націй буде останнім чинком до домовини тієї установи, остаточно й осмішнення, як апарату миру, та остаточно й банкрутства тактики, що ідеї миру і братерства народів викривила в напрямку верховодства великодержавницьких інтересів, з повним знехваленням політиків.

В які польські національні свята українські священики обов'язані відправляти богослуження?

ПОГЛЯД НА ІСТОРИЧНИЙ РОЗВИТОК ВІДНОСИН МІЖ ДЕРЖАВОЮ ТА ЦЕРКВОЮ.

Взаємини між державою і католицькою державою були різні впродовж історії. Від візантійської і заборони та жорстоких переслідувань у перших віках християнства у світовій римській імперії до повного тріумфу християнської релігії за Максиміліана; подри темряву і хаос першої половини середньовіччя до гегемонії католицької церкви, заложеної в основі Католицької імперії імператора німецького народу Гайнріха IV; подри теорію рівноправності духовної і світської влади до теорії і практики „чужий край — того релігії“ в часах реформації. З відродженням абсолютизму занепадає ідея чинного вмішування державної влади у церковні справи та підпорядкування католицької церкви державі. Ідея злилася з її практичний вислів тапрікції 18. ст. у краях, що входили в склад австрійської монархії і в звана під іменем Йосифізму. Розвиток лібералізму і демократичних державних ідей у формували у різних державах білої раси з перевагою католицького населення або значним її числом взаємини між державою і католицькою церквою (та церквою взагалі) у абсолютній формі. Супрематія церкви над державою на теренах європейської культури в воєнних часах перейшла знову до історії, як і повне повелення держави державою. Виняток від останнього творять тепер тільки Совіти, де влада стоїть на явно безбожницькому становищі і поборює кожну релігію і її зовнішню організацію — церкву. Деякі держави проголосили релігію приватною справою при цілковитій рівноправності віросповідань (Злучені Держави), інші заклали з Апостольською Столицею окремі договори (конкордати) щодо правових відносин католицької церкви в державі, врешті були і такі (середовища Австрія), в яких держава власни-

ми законами урядувала церковні відносини, зокрема католицького духовенства, його обов'язки і права (австрійський закон з 7. травня 1874).

ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКЕ ДУХОВЕНСТВО В ПОЛЬЩІ.

У Польщі спершу становище католицької церкви остало було по давньому, очевидно зі змінами, що впливали зі змінених державних відносин, витворених повстанням польської держави з земель, що входили до складу Австрії, Німеччини і Росії. На терені Галичини лишалися у правній силі австрійські закони, головним чином вище згаданий закон з 1874 р. з окремим релігійним фондом і дотацією з нього для католицького духовенства.

Так було до 1925 р. Дня 10. лютого 1925 р. Польща заключила конкордат з Апостольською Столицею, оголошений у Вістнику Законів Польської Річпосполитої в 1925 р. ч. 72, поз. 501, що мав силу обов'язуючого закону, творить тут правну державну основу для взаємин католицької церкви з польською державою і урядом. Деякі внутрішні церковні справи, політичні арешти церкви навіть доволі широку автономію. Це спричинило у нас в Галичині, основу зміну правового становища і греко-католицького духовенства. По суті і по законі воно тепер значно менше залежне від держави, як це було в Австрії, зате без порівняння більше від своєї церковної влади, до якої належить також з деякими обмеженнями виключна обслуга церковних установ.

НАЙКРАЩІ ВОВНЯНІ МАТЕРІАЛИ

на шкільні мундирки, костюми, мужеські убрання — та всілякі шовки
з МАГАЗИНУ НОВИН „ТЕКСТИЛЬ“ — СТ. ЗАЛЕСКА
вул. Галицька ч. 18.

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 18. СІЧНЯ 1934.

БАРБЕЙ Д'ОРЕВІЛІ.

4)

Кармазинова завіска.

— Треба признати — кажу — що для людини з увагою це вікно має своє обличчя.

— Не знаю, що воно має для вас — казав длі Брассак — але знаю, що воно має для мене. Це вікно моєї першої кімнати з часів військової служби. Я мешкав там... Ех, чорт! тридцять літ минуло з того часу! поза цією завіскою... Вона виглядає так, якби зовсім не змінилась за стільки і освітлена точнісінько так, як тоді, коли...

Він зупинився знову, стримуючи думку, але в кінце хотів, щоб він відкрив її.

— „коли ви як підпоручник проводили безсонні ночі на студіях тактики?“

— Ви робите мені надто велику честь — відповів він. — Дійсно, я був тоді вже підпоручником, але ночі проводив я не на тактиці і коли моя лампа світилась у цензурній, як кажуть статечні люди, години, то не на те, щоб читати маршала Саксонського.

— Однак — перебив я йому швидко, наче відбивом ракетки — може на те, щоб його наслідувати?

Він відбив мій мячик:

— О! тоді я ще не наслідував маршала так, як ви це розумієте. Це було значно пізніше. Я був тоді ще літником у гарнізоні мундурі підпоручника, але дуже неповоротний і неспівзвучний супроти жінок. Хоч вони ніколи не хотіли у це повірити, мабуть через мою бісову фізіономію. Ніколи я не зміг використати тієї своєї близькості супроти жінок. До того ж у тих гарних часах я мав усього сімнадцять літ. Я саме покинув військову школу. Тоді й закінчував у тому віці я своїм військовим курсом і вступив до військової школи.

тор, той страшний людодід, був ще якийсь час продержався, він мав би двадцятилітніх воїнів, як азійські султани мають девятилітні одаліски.

— Коли він почне про імператора та одалісок — подумав я — то нічого не вивідаю.

— А проте, віконте — почав я знову — я побюся об заклад, що ви зберегли таку живу згадку про онте вікно тільки тому, що за його завіскою була якась жінка, що вас цікавила!

— І ви вигралиб — сказав він поважно.

— Далебі, я був певний цього. Така людина як ви, що перейшла через таке мале провінційне містечко від часу своєї першої військової служби не більш десяти разів, могла зберегти живий спомина про освітлене вікно в ньому, ще й серед темряви, хіба тоді, коли вела тут облогу, або взяла приступом жінку!

— Облогу тут не він я ніякої, бодай у військового розумінні — відповів він так само поважно, але він часто прибирав поважний тон, коли хотів жартувати — а з другого боку, чи можна казати про облогу, коли вам хтось швидко піддається? Та я вже вам казав, що я був зовсім тоді нездатний узяти жінку приступом і без приступу... Отже не жінку я здобув, а здобув мене!

Я вклонився йому, але чи він запермітив це у темному повозі?

— Здобули Берг-оп-Зом*) — кажу.

— А сімнадцятилітні підпоручники — додав він — не бувають звичайно неприступними Берг-оп-Сомами ні щодо розуму і ні щодо невинності.

— Отже ще одна пані або панна Путифа...

— Так, це була панна — відповів він з комічною добросердечністю.

*) Bergen op Zoom — нідерландське місто, нідерландська фортеця, що була взята французами в 1639 р.

Погрибався доте значно — і то дуже значно — матеріальне забезпечення католицького духовенства в Галичині. Воно спавперувавалось і не в рівнож одною з головних причин, що наше духовенство не бере такої живої участі в громадському житті, як це було перед світовою війною.

Змінені політично-державні відносини відбилися, очевидно, і на становищі нашого духовенства в Галичині. Не відсахнулося воно від нашого народу та його змагань і не відступило від громадської праці, але ця праця багато скромніша і тихіша. Супроти теперішньої держави виповнилося духовенство своїми обов'язками і поводитьсь льоально, зберігаючи при цьому свою національну гідність. Про індивідуальні випадки — ані чільної діяльності якогось духовника, ані повної байдужості іншого — тут не кажемо.

БОГОСЛУЖЕННЯ НА 11. ЛИСТОПАДА ТА АДМІНІСТРАЦІЙНІ КАРИ НА СВЯЩЕНИКІВ

Не беруся характеризувати обов'язуючого конкордату у цілості й у його важливіших постановах. Зверну увагу тільки на VIII. статтю конкордату в огляді на полі, що мали місце у північно-східно-галицьких повітах в приводу виїзду 15-літніх відновлення державного життя Польщі в дні 11. листопада 1933 р. Зайшли випадки, що деякі наші священики того дня відправили Службу Божу у темних ризах, а що дотичне старості покарало їх високою грошевою карою на основі 18. статті права про проступки (розп. президента з 11. липня 1932 В. З. П. Р. ч. 60 поз. 572). Цей параграф звучить: „Хто на публічному місці демонстраційно виявляє нехті або легковаження для польської держави або державних установ, підпадає — якщо за вчинок не грозить суворіша кара — карі арешту до двох тижнів, або грив: до 500 золотих. Обвинувачені священики боролися тим, що на день 11. листопада 1933. мали заамовлені заупокійні Служби Божі, заздалегідь заповіджені, що не мали ніякої інструкції щодо відправи богослуження на цей день від своєї церковної влади та що і політична держава адміністрація не зверталася до них безпосередньо чи через ординаріати про відправу богослуження в цей день. Тим самим, відправляючи звичайне або окремо заамовлене заупокійне богослуження, не допустилися проступку, бо не проявила демонстраційно неохоти або легковаження для польської держави, супроти якої виконували льоально всі обов'язки, наложені законом.

На свою оборону покликалися вони і на постанову VIII. ст. конкордату, котра звучить: „Б наділю і в день національного свята Третього Травня, ті, що відправлятимуть богослуження, будуть відмовляти літургічну молитву на намірення (помисльносць) Річпосполитої Польської і її Президента“. Цю постанову кожний католицький священик виконує, а повад ту постанову нема у польських законах ніякої обов'язу-чої норми про спосіб відправи богослуження на ік-тенцію Польщі чи її президента, ані таких окре-мих норм не видали греко-католицькі ординарі-

— Але в даному випадку Йосиф був во-ком... і то таким, що не втік...

— Навпаки втік — відповів він зовсім холодно — хоч і занадто пізно, ще й який переляканий!

— Історія, що вам дала такі враження, му-сить бути прецікава, капітане!

— Ех! — сказав він раптом — коли ви ціка-ві то можу вам її оповісти; вона зілася в моє життя як квас у сталь і позначила темною пля-мою всі мої насолоди гуляки! Ах! не завжди виплачується бути гулякою! — сказав він з та-кою меланхолією, якої я не сподівався ніколи від такого гульвіси дужого, наче опанцирений корабель.

І він знову підняв шибку; може боявся, що звук його голосу долине туди і на дворі почув-ють, що він оповідає — хоч навколо нього не рухалося і ніби покинутої карити не було ні-кого! Чи може рівномірне шарудіння мігали, що зростало то знову втихало, видавалось йому прикрим супроводом до його оповідання? Я став слухати його, заслуханий тільки в його голос — у найменші відтінки цього голосу, бо не міг бачити його обличчя, з очима апалени-ми у вікно з кармазиновою завіскою, що все світилось тим самим привабливим світлом.

Віконте почав оповідати:

— Отже я мав тоді сімнадцять літ і саме скін-чив військову школу. Мене призначили підпо-ручником у звичайний піший лінійний полк, що нєтерпляче ждав наказу йти у Німеччину, де імператор від кампанію відому в історії під на-звою кампанії 1813 року. Я ледве встиг попрощатись зі своїм батьком у глухій провінційній закутні і приїхав до свого батальйону, от до цього міста, де тепер зупинився. У цьому маленькому містечку, аського на кілька тисяч мешканців, стояли залогом тільки наші два перші батальйони... Два інші розміщені були по сусідніх селах.

(Продовження буде).

Українські сервіси

проекту арт. м. В. Дядинюка

по цінах дуже приступних
поручає одинока фірма

Олександр Онисько

у Львові, вул. Галицька 20.

Цю справу можуть регулювати теж збірні договори, але так щоб постанови не кривили працівників, не скорочували їхніх законних прав.

Дальша новина, що її впроваджує держава, це можливість домогтися від працівника, щоби він відпочивав до 3-ох тижнів невикористані ще години (бо видно, не з причини недуги, тільки через локальні свята, тощо), при чому години праці на добу не можуть переступати 9 годин, а в 4-ох тижнях 192 годин.

Закон регулює далі виплати за надпрацювані години: додаток 25 відс. (плюс до нормальної плати), а вночі, пеліті і свята 50 відс. більше (давніше було 50 і 100 відс., отже наполовину менше). Очевидно „відпрацювання“ години не в тотожне з надгодинами.

Зміни щодо відпусток не є поважніші. Різняція полягає в тому, що робітник побирав досі плату за свята і пеліті в часі відпустки як за дні праці. Тепер діставатиме він плату тільки за дні, коли він дійсно працював би, якщо не мав би відпустки.

Новий закон про забезпечення можна представити коротко осьяк: він впроваджує емеритальне забезпечення фізичних робітників, відоме тільки в зах. Польщі (6. нім. займанщина) і в проекті поборюване дуже завзято світом працевлаштованих (безуспішно). Даліше він стягає організаційно всі забезпечення в одно „спільне“ і в ставі на нові плати (емерит. забезпечення робітників) обнімає вклатку від забезпечення на випадок недуги, при чому впроваджує дрібні плати за лікування.

Які будуть ефекти на забезпечення згідно з новими приписами? Ось питання, яке всіх тепер цікавить.

Умови працівники на забезпечення від плати платитимуть 2.3 відс. своїх лісових заробітків (а не від зарібкових груп, бо ці тепер скасовані), і емітальні платитимуть за них працевлаштовані. У сумі вклатка на це забезпечення буде рівна 4.6 прц. заробітків. Вклатка на забезпечення емеритальне і безробіття аменшає заробітки на 10.8 прц. Якщо платя є нижча 60 зол. місячно, то 6.48 зол. платять в цілості працевлаштовані. При заробітках від 60—400 зол. місячно 2/3 платять працівники, а 3/5 працевлаштовані, від 400—725 платять вони по половині, а при вище 725 зол. платять 3/5 працівники. До того всього доходить

ще 1.1 прц. забезпечення від випадків і 0.8 прц. заробітків на покриття дефіцитів забезпечень від випадків. (У хліборобстві 0.8 і 0.2.) Одно і друге платять працевлаштовані.

Вклатка умового працівника разом з усіх категорій рівна 16.8 прц. його заробітку, з чого, залежно від висоти цього заробітку, платять сам працівник 6.6—8.78 прц.

Інакше з фізичними робітниками. Тут висота вклатки є 5 прц. (по половині з працевлаштованим). При певному заробітку 2 зол. працевлаштовані платять усе сам. Емеритальне забезпечення (інвалідство і старість) рівне 5.2 прц. із заробітків, з чого робітник платить 1.9 а працевлаштовані 3.3 прц. З забезпеченням від випадків є докладно таксама, як з умовних робітників. Злучені забезпечення не доплатять тільки безробітні фіз. робітники. У цій справі важні дотеперішні закон з 1924 р. і новела з травня 1932 р. і агадані веде даліше Фонд Безробіття.

Найліпші **ГОДИННИКИ** СРІБЛО БІЖУТЕРІЯ

дешево у фірмі

Домбровський і Розважівський
Львів, Академічна 2, (Готель Жоржа).

Згідно з розпорядком Палати Соц. Обезпечень треба було зголосити всіх працівників до 15-го, що вітає — як це ми вже в „Ділі“ писали — продовжено до 21-го ц. м. Зголосити до Суспільної Обезпечальні (у Львові вул. Браерівська 8.) треба всіх, були чи не були вони досі зголомшені в „Зупу“ і в Касі Хорих.

Рівночасно появилсь нові приписи дотично чинити Суспільної Обезпечальні (давньої Каси Хорих) на випадок недуги працівників. Та про це поінформуємо пізніше.

В. Н-вич.

..... отже: лише тунки
„Пріма Аїда“ 150 за 35 сот.

Проти більшовицького гнету і проти русифікації України.

Українські соціалістичні партії про теперішнє положення на Україні.

У другому з черги щогорічному числі тижневика „Громадський Голос“ опублікували українські соціалістичні партії енуціяцію в справі теперішніх відносин на Україні. В енуціяції читаємо:

„Вже давно не переживав український народ на всіх своїх землях такої катастрофи як тепер. Нужда й голод охопили мільйони маси українського народу на широких просторах українських земель. А разом з тим усього роду політичний і національний утиск ще загострює нестерпне положення українського народу.“

„Незалежно від світової господарської кризи, на Великій Україні господарська руїна, викликана загальною політикою більшовицької Москви, досягла страшних розмірів. Небувалий у світі економічний визиск України московською диктатурою привів до нового голоду, що нищить мільйони українського народу.“

Разом із тим систематичним винищуванням населення Великої України, московська комуністична диктатура почала проводити ліквідацію культурно-національних здобутків української

революції. Російський націоналістичний режим касує українські школи, видавництва, руйнує наукові і просвітні установи, переслідує і нищить фізично працівників української культури, послідовно відновлює стару, дореволюційну політику русифікації.

„Щоби закрити перед світом справжні причини своєї нещасливої політики на Україні, російська комуністична влада навмисне ширить брехливі чулки за кордоном про те, що буцим-то український національний рух є „інтригою“ заграничної капіталістичної реакції; зокрема німецьких фашистів.“

Щоб це нібито „доказати“, російська більшовицька влада живляє своїх відомих засобів терору й провокації. Після провокаційного процесу проти чільних українських діячів на чолі з Ефремовим, і після розстрілів тисяч українських соціалістів, російські комуністичні диктатори тепер готують нову розправу вже над визначними діячами комуністами, які винні перед Москвою лише тим, що належать до української національності. Протягом 1932-33 рр. багато комуністів-українців погинуло від

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 20. СІЧНЯ 1934.

І.Р. Л. МИШУГА.

Нью Йорк Н. Й.

ОЛЕКСАНДЕР АРХИПЕНКО.

ДО ПОЧУВАНЬ І РОЗУМУ.

Як дивитись на твори Архипенка? У першу чергу треба вдуматися в його творчість, щоби зого відчувати і швидко потім добачити дійсний образ того, що є не раз начеркнене тільки звичайною лінією. Бо це Архипенко, коли бачите порожню там, де, здавалося би, треба було її заповнити. І це творчість Архипенка, коли бачимо твори без рук, голови чи ніг там, де можливо звичайний здоровий розум вимагав би, щоби вони там були. Бо твір Архипенка — це не живе тіло, а уява генія, яку треба відгадати. Він знає, що творить. Він у своїй уяві бачить ясно образ задуманого твору. Він вибірає у глину, мармур чи метал і свою філософічну думку. Тому так важко розуміти його творчість та її відчуття. Бо треба напружити добре мозок і нерви, щоби перенестися в душу великого артиста і зрозуміти його думку та відчуття його почуття, передані в його творчості. Кто нездатний до цього, ніколи Архипенка не відчув і не зрозуміє. Бо він не фотограф. Він не той, що копіює. Це той різьбар, майя чи рисувник, який слідить за рухом, за виявом енергії, щоби не потім переробити в живу форму при допомозі долота чи кисти. І тут ніхто не є його взірцем і ніхто йому не ймонує до такої міри, що би він його копіював. Навіть сама природа не здатна наклонити його до цього. Архипенко творить самостійно, понуваючи себе плем'ям на підлі мистецтва.

І тому не диво, що він такий абстрактний, що в нього завжди в уяві лінія і простір. Це він вглиблюється в той абстрактний світ саме тому, що природним шляхом неможливо йому знайти таких способів, якими можна би віддати найбільші тонкості руху-енергії, себто життя думки.

АРХИПЕНТУРА.

Для Архипенка не існує ніяка теорія мистецтва, тільки краса і життя. Мистецький твір в Архипенка — це головна емоціональна маніфестація генія, а не процес розумування. Енергія — це життя, а рух — це вияв енергії. Розумування над тим, щоби віддати це життя-рух у мистецтві, довело Архипенка до його винаходу — машини, відомої під назвою „Архипентура“. Це вища форма мистецтва, бо вона віддає енергію. Це „живе малювання“. Ми бачимо на образі дійсний живий рух, який тому, що живий, є кращою маніфестацією тої особи, яку віддає.

Архипентура не є звязана часом і простором до тої міри, як статичне малювання. Тим чим вона може віддати краще характер, виховання, думки, бажання й інтелекцію людини чи звіряти. Вона навіть „малює час“, бо ж рух є теж об'єктний часом.

Все це, як бачимо з тої короткої згадки, ріми нові й незрозумілі до зрозуміння, а не то до виконання.

Понад 10 років працює над тим наш мистець, але покищо незадоволений з того геніального винаходу, який потребує ще удосконалення. Та в тім часі, коли Архипенко мучиться над його удосконаленням, саму ідею Архипенка вже практично використовують віддаючи на Бродвею в Нью Йорку, при величезних ріжкокольорових оголошеннях, де, як відомо, теж віддають рух.

Та сам Архипенко уже не раз відкидав оферти на життя його винаходу для реклами, бо вважав свій винахід недосконалим.

„МА“.

Минулий рік зазначився у творчості Архипенка тим, що в нім з'явилися, як каже Inez Cunningham, найкращі різьби, які колинебудь вийшли зпід руки артиста. Його мистицизм та глорифікація жінки дійшли свого вершка в трьох його різьбах, названих: „Ma-Meditation“, „Ma-Distributing Power“, і „Ma-Apparition“.

Одна з них „Ma-Meditation“, має бути вислана до Національного Музею у Львові. Її вважає критик С. J. Bulliet найкращою з усіх трьох різьб.

А коли зазначив людина оглядає ті архитвори Архипенка, то хіба треба піти за критиком з „Brooklyn Eagle“ і заявити: „З критичного боку не можна сказати про скульптуру Архипенка нічого іншого, як те, що вона чудова“. А позатим дамо слово самому Архипенкові для пояснення цих найважливіших творів (бо про інші є томи різних критик і студій).

Поетичне оповідання Архипенка звучить (у перекладі з англійської мови) так:

В одному великому місті з'явилася жінка — висока, струнка, широкоплеча. Своєю красою чарувала всіх. Бо хто на неї раз споглянув, не забував її ніколи. Називалася вона: „Ма“.

Прийшла до винахідника.

Як обмінялись обидвоє поглядами, зрозумілася в одну мить така сила, якої людським істотам не одолати.

Спитала: „Та чому ти сумуєш?“

„Бо те, що люблю, померло“, відповів. „А моє серце й мої думки — як та надвоє розкрасна куля“.

(Продовження буде)

мика Лиса) у справі будови Кооперативного Дому у Львові і про інші справи.

Кооп. Макогін (Жовтін) про наладнання кооп. діловодства.

Кооп. Чертін Іван (Рівенщина) в справі масового членства, одна родина, один покупець.

Кооп. Паливода (Лани — Бібрка) про недобори в кооперативах.

Кооп. Прокопчук (Перватичі) — про пропаганду кооп. ідей серед жіноцтва; промовляє проти курення.

Кооп. Кузич (Березів) про орг. справи. В тім місці подає голова зборів, що дістав звістку, що кооп. Іван Кіфяк з Космача помер нагло, беручи участь у змаганнях Карпатського Лещатарського Клубу, наслідком нещасливого випадку.

Присутні віданували пам'ять Товариша праці встаючи з місць.

Голова інж. Юліан Павликовський торкається справи організації жіноцтва в рамках нашої кооперації, подаючи причини, через які жіноцтво брало досі невелику участь у справах кооперації. Закінчуючи підкреслив, що участь сьогоднішніх зборів не тільки, як ювілейних зборів, але також, як прояву надзвичайної єдності і суцільності нашої кооперації. Потім нахвилювався значіння нашої кооперації в нашому національному житті на тлі наших господарських та аграрних відносин. Кооперація дає теж розв'язку аграрного питання і навіть безробіття. Побажав дальших успіхів кооперації і закрив збори в год. 9-й веч.

Ювілейна Святочна Академія.

З НАГОДИ 30-ЛІТНЬОГО ІСТНУВАННЯ РСУК.

У віторок, 16. ц. м. в 12 год. пол. відбулася у залі Великого Театру у Львові святочна академія з нагоди 30-літнього ювілею Ревізійного Союзу Українських Кооператив. Велика 3-поверхова зала була зсередини виповнена кооперативними провідниками з цілого краю, службовиками кооперативних установ м. Львова та гостями зпоміж старшого громадянства і молоді. Присутні були теж обидва владники, Пров. о. сп. Іван Бучко і о. сп. Никита Будка, голова УНДО й УПР пос. д-р Дм. Левницький, майже всі посланці й сенатори, та взагалі представники всіх найповажніших українських господарських, політичних, культурних і професійних організацій та установ. У льожі воевідства підчас 2-ої половини Академії присутній був віцевоєвода п. Соханський.

На прегарно удекорованій естраді, на жовто-блакитному тлі пишався український кооперативний прапор.

Відкрив Академію директор РСУК пос. О. Луцький, який у короткій красномовній промові зобразив творчий розвиток та притягуючу доосередкову силу української кооперації, якій прийшли оце поклонитися представники всього організованого українського нац. життя і від імені кооперації склав усім присутнім за їх співучасті у кооперативному святі подяку.

Хор „Сурми“ під управою п. Івана Охримовича відспівав згучкий, у маршевому такті втриманий кооперативний гимн, композиції Б. Кудрика до слів Анатолія Курдилика (на жаль — на ефісах і програмках не зазначено авторства гимну). Присутні вислухали гимн стоячи. Перший голова Ради РСУК през. д-р Кость Левницький пригадав початки творення підвалин під господарську організованість українського народу в Галичині, перші невдачі й пізніші успіхи, добути важким досвідом. З черги посідували привіти. Усні привіти були лише два: ред. Василя Мудрого від „Просвіти“, як від тієї спорідненої установи, що перша промону-

вала стежки народній освіті, — та від одного селянина, як представника волинської кооперації. Інж. д-р Е. Храпливий відчитав найважливіші привіти. Їх надіслав м. і: Міжнародний Кооперативний Союз у Лондоні, Центральний Кооперативний Банк у Парижі, Кооперативна Унія у Манчестері, Центральне Об'єднання Споживчих Кооператив Франції у Парижі, Кооперативний Банк у Празі, Центр. Кооп. Союз у ЧСР, Центр. Коопер. Союз Хорватії у Загребі, Союз Східно-шваймарських Хліборобських Товариств, Союз Хліборобських Кооперативних Товариств у Берліні, Союз Білоруських Кооператив у Вильні, Центральний Союз Естонських Кооператив у Талліні, Союз Народних Банків у Софії (Болгарія), Ревізійний Союз Хліборобських Кооператив у Варшаві, Союз Споживчих Кооператив „Сполем“, Польський Молодечський Союз у Кракові, Німецький Союз Хліборобських Кооператив у Познані і Грудзьондзу, кооператор б. віцепрем'єр Тургут і і., — не рахуючи українських краєвих і закордонних установ і організацій. Разом наспіло 2.117 привітів.

Три пісні, відспівані — як звичайно чудово — арт. Михайлом Голинським (Балтарович: „Прощання“, М. Гайворонський: „Ой козацький“, і М. Лисенко: Арія з опери „Тарас Бульба“) закінчили першу частину Академії.

Після перерви теперішній голова Ради РСУК сен. інж. Ю. Павликовський представив у короткому нарисі ідеологічні підстави й напрямні української кооперації, підкресливши її деалістичний та громадський характер і вказавши на той довгий шлях, який прийшлося перейти нашої кооперації від філантропійної романтики її початків, по нинішній день, в якому вона базується на наймодерніших зразках, пристосована до своєрідних суто-національних потреб.

Арт. Марія Сокіл викликала захоплення трьома піснями (В. Барвінський: „Ой поля ви, поля“, С. Василенко: „Женці“ і Мусоргського

„Думка Парасі“ з опери „Сорочинський Ярмарок“). Роман Купчинський віддеклямував навіяний палким оптимізмом і бальорістю власний прегарний вірш, присвячений Ювілеєві РСУК а Марія Сокіл і Михайло Голинський відспівали ще спільно дует з опери Бізета „Шукачі перел“. Хор „Сурми“ вичерпав вокальну частину програми Академії, а Національний Гимн, підхоплений цілою салею, закінчив це рідке свято.

Довкола стабілізації долара.

ЛОНДОН, 16. І. ПАТ. Вся увага англійської преси спрямована на останні монетарні розв'язки през. Рузвельта. Не можуть вони бути рівнозначними зі стабілізацією долара, бо більше в давніх, що долар буде вагатися в границях 50 до 60 пр. першої вартості.

Англійські часописи не роблять покащо чіткого й їхні погляди не є песимістичні. Якщо Зл. Держави схочуть вилати англійський ринок адекватованим долларом, то брентійський уряд може з успіхом цьому перешкодити введенням нової митної тарифи.

Часописи передбачують наглий зріст цін товарів в Америці, наслідком чого вивіз товарів з Європи до Зл. Держав перестане оплачуватися. Побожуються щодо будучності французького франка і золотого блоку. Однак деякі успокоюють інформації дав секретар скарбу Морганті, який заявив, що порозуміння між Зл. Державами, Британією й Францією вистарчить, щоб забезпечити міжнародну стабілізацію, для якої Зл. Держави були би готові агодитися на редисгрібцію всього золота і позичити його іншим державам у формі скарбових кредитів.

Зиск на спадку долара.

На засіданні соймової бюджетової комісії 15. ц. м. референт пос. Чапський зясував стан державних довгів. Виходить, що внутрішнє задовження Польщі дає 627 міль. 86 тисяч, заграничне 3 мільярди 596 міль. 374 тисяч, отже загальне задовження дійшло до 4 мільярдів 196 міль. 864 тис. зол. До зменшення задовження, головню заграничного причинився значно спадок заграничних валют. На доларових позичках державний скарб зискав наслідком спадку долара 939 міль. 718 тис. зол., на спадку фунта 66 міль. 424 тисяч, збо разом, не числячи скандинавської валюти, коло 1 мільярда 143 тисяч зол.

Як ви, інтелігентна людина,

можете в нинішніх часах обійтись без — „Діла“? — Якщо вам за тяжко платити за наш часопис самому, то передплачуйте „Діло“ до спілки зі своїм сусідом. Вишліть негайно передплату і приєднуйте нам нових абонентів!

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 18. СІЧНЯ 1934.

М. ГАЛУШИНСЬКИЙ.

4)

З Українськими Січовими Стрільцями.

СПОМИНИ З РР. 1914—1915.

Страшні сцени. — Приказ явитись у Львові.

Не буду дальше описувати сцен утечі, сцен того роду, що серце кровавилося, а слізи тяжко було спинити. А це тому, що нічого цікавого тим не скажу, бо майже кожний з нас те бачив на цілм просторі нашої Землі. Коли ось так сиджу, чую, що хтось питається за мною. Побачив я майора, який назвав себе командантом повітового загального ополчення № 36. Коли я йому представився, він заявив мені, що прийшов на приказ львівської військової команди (Militärkommando) стягнути з мене протокол, чому я не послухав приказу тої команди і не відійшов до Львова. Після вяснення мого і мого команданта надпоручника д-ра Рітля, що ми про ніякий приказ нічого не знаємо, майор відійшов з тим, що повідомить про це військовою командою у Львові. І вже 17. серпня 1914 р. вполудне дістав я телеграфічний приказ явитись у Львові і зголоситись у військовій команді у капітана Бергера. Всі дані говорили за тим, що мого покликання було у зв'язку з УСС. Та всеж так дуже я не вірив у те і полишив усі свої речі та чуру в Золочеві, а сам влізав нічним поїздом до Львова. Ріжні думки напливали мені до голови, але ніколи не уявлялося мені навіть у найстрашнішій сні, що станеться так, як сталося.

II.

Що я застав при вул. Мохнацького. — В Академічному Домі. — Невдоволення з д-ра К. Трильовського.

Саме над раном приїхав я до Львова. З двірця Підзамче пішов я просто до „Народньої Гостиниці“. Хтось сказав мені, що коли я хочу дещо певного довідатися, то можу це досягнути лише в У. П. Т. при вул. Мохнацького. Не відтягаючи справи на пізніше, пішов я просто до У. П. Т. і застав там ось такий образ: На коридорі в партері стоїть стрілець в однострої з жовтавого сукна з крісом на плечах. Іду сходами на гору й очам своїм віри не йму. Великанськими буквами виписано над дверима: „Боева У-права“, „Генеральний Штаб“. На різні оповіщення на дверях не звертав я тимчасом ніякої уваги, лише пішов у напрямі тих дверей, над якими виднів кольосальний напис: „Генеральний Штаб“. У першій кімнаті застав я кількох молодих студентів, між якими був Петро Дідущок, б. мій ученик. Він сказав мені, що я ще нікого не заставу тепер, а це тому, що всі беруть участь у цісарському святі. По вській імовірності д-р Трильовський, який є головою Боевої Управи, знаходиться в Академічному Домі, де бере участь у цісарському святі, на якому має виголосити відповідну промову.

Бажючи конечно бодай когонебудь з наших людей побачити, аби довідатись чогось певного, заки зголошуся у військовій команді, пішов я до Акад. Дому. Але там не застав уже нікого, крім стрільців, які громадами або лежали на землі, або поралися коло кухні, поставленої на подвір'ю Акад. Дому. Розуміється, що і тут не бракувало одного стрільця з крісом, який перед брамою Акад. Дому стояв на сторожі. Самі стрільці були всі у своїх одягах, в яких прийшли з дому. Вибірочись у стрільство,

певно кожний з них убирався в те, що мав найгірше, надіючись, що тут його зараз переберуть в однострій. Тому й усе те виглядало досить дивно. В більшій частині обдірані і босі молоді люди, які зі спокоєм, типовим для наших людей, очікували дальшого ходу подій. Вперше мав я нагоду бачитися з одним — пізніше досить типовим — стрільцем-старшиною Устияновичем. Людина старша, борода по-важна, шапка січова, а при боці довга кавалерійська шабля. Не тямлю, які він носив віззани. Здається, були це три золоті ласки на конірі, що мало означати сотника. Не вважаючи на те, що він сотник, а я лише поручник, зробив військову поставу, зложив рапорт, мабуть догадуючись, що говорить з будучим командантом стрільців. Одначе я питав голову за тим, чи був тут д-р Трильовський. Устиянович потвердив, що був, що мав промову до зібраних стрільців про значіння свята, а описав пішов до міста.

Повернувшись назад до У. П. Т. Тут застав уже кількох знайомих. Точно не пригадую собі всіх присутніх, але був тоді радник Рожанковський, д-р Волошин, д-р С. Шухевич і ще дехто. При вітанні мене відразу тим, що я маю взяти провід УСС, і показали мені мапу в картоні, на якій великим письмом, начерку проф. Боберського, стояло „Начальний Вожд“. По мінах присутніх бачив я якесь невдоволення, яке зараз виявилось. А причина його — це виступ д-ра Трильовського, який, ідучи за радикальними васадами, був противний участі УСС у цісарських церковних святі. В тім першій демонстраційній виступі стрільство не взяло участі, а чейже робити так не слід, це робить недобрый настрій. Стрілецько, яке покликане виступати корпоративним, яке має противажити виступи польських легіоністів, не сміє відтягатися від того роду виступів. (Продовження буде.)

Зі сойму.

БЮДЖЕТОВА КОМІСІЯ. — ФОНД БУДОВИ ДОРІГ.

В дні 15. січня ц. р. радила бюджетова комісія сойму над бюджетом державного дорожнього фонду, який повстав у 1931 р. Цей фонд має на меті збірку капіталів на удержання державних доріг та на будову мостів. На нього складаються податки від т. зв. механічних під'ездів і дотації з державного скарбу. Як відомо, в плані було зятягнуті позичку в сумі 400 мільйонів і розбудувати цілу дорожню сіть. Однак план не дуже вдався, а це тому, що практика виявила невдачу у прибутках деяких позицій до тої міри, що могло стягнути ледви 10 проц. передбачуваних апливів. На цей рік прелімінується у прибутках загальну суму 15 мільйонів 313 тисяч зол., себто майже половину з того, що хотіли осягнути в мин. році. Замітне те, що на будову й утримання доріг, належних державі, визначено суму ледви 1,271.000 зол. Натомість за адміністративно-персональні справи призначено аж 5,642.000 зол. та на сплату позичок і зобов'язань з минулого часу аж 15 мільйонів. Цей фонд дуже сильно атакують ендецькі послы, а передовсім проф. Рибарський, який доказував, що фонд не має ніякого оправдання і що його існування безосновне.

При цьому фонді промовляв від Українського Клубу пос. Великанович. Він порушив справу контролю над податками, які платять чаші люди до Повітових Рад на вдержання повітових доріг, стверджував, що під нинішню пору стягання з людей аж 100 проц. податку на дороги є завеликим тягарем, а це тимбільше, що ці гроші в дуже малій кількості йдуть на розбудову доріг. Ці фонди обертають у 45 проц. на адміністрацію дорожньої установи, а решта йде тільки на дороги, потрібні протегованим одиницям по повітах, або ці податки обертають безперермонно на потреби удержання урядовців Повітових Рад. Також з дорожнього фонду визначають у дуже малій мірі фонди на будову мостів у полудневих повітах, а є випадки, що нехтують навіть резолюції, ухвалені бюджетовою комісією, як це мало місце з будовою моста в Різдвянах, теребовельського повіту. Там призначили в мин. році поважнішу суму титулом субвенції на будову моста на Сереті, громада зложила камінь і дерево — і тільки через невиконання ухвали комісії та доручень міністерства комунікацій моста нема донині. Також не дбають за будову мостів у таких повітах, як Турка, Сколе, Стрий, Калуш, а з людей стягають високі оплати за вживання поромів, які повинні бути безплатні, а це тому, що ці пороми заступають недостачу мосту. В закінченні промовець домагався обниження дорожніх податків щонайменше до суми 50 проц.; крім того домагався з фонду будови доріг більших дотацій на будову мостів на терені Східної Галичини і Волині.

По широкому світі.

— На основі поголоски передові гітлерівські чинники звернулися до ген. Людендорфа, пропонує йому високе становище в армії, однак він це згодився.

— Трансатлантичний лет італійської ескадри під проводом ген. Бальбо коштував 7,442.000 лірів.

— Коментарі німецької преси вказують, що німецький уряд відкине запрошення ради Союзу Народів вислати свого представника на дискусію в справі плебіситу в Сардинії.

— Австрійський міністр скарбу Буреш заявив, що уряд Дольфуса приготував конверсію позички Союзу Народів.

Рузвельт стабілізує долар.

ЛОНДОН, 16. І. ПАТ. Президент Рузвельт зголосив писмо до конгресу, в якому доторкнувся основної проблеми стабілізації долара і резерву золота. Рузвельт заявляв, що згідно з постановами у справі привертання справедливих рівня цін та згідно з прямованням до стабілізації купівельної сили долара, авертається з проектом закону, який має на меті поправити фінансову й монетарну ситуацію. Він хоче створити постійні резерви, які будуть в руках уряду, дозволять оздоровити валюту.

З моментом черв'як урядом всього запасу золота надійшла пора означити вартість долара. З огляду на фінансову ситуацію у світі не є по-бажаним устатувати вже тепер вартість долара в золоті. Президент За. Держав є уповноважений обзначити вартість долара, однак не вище як до 50 проц. Докладний розслід ситуації велить йому припускати, що всяка ревальоризація вище 50 проц. давньої вартості долара не є в інтересі валюту.

ASPIRINA

Існує тільки одна!

Дистанете у всіх аптеках 1-2

Підчас злої погоди... АСПІРИНА.

Ослаблений організм через катар, простуду або грипу вимагає успішної помічі: дає її Аспірина. Тому-то Аспірини не повинно ніколи бракувати дома.

Два москвофільські гимни.

Чи галицькі москвофіли утотожнювали Русь з царською Росією?

Австрійський окружний суд у Самборі, що склався у більшість з поляків, правосильним присудом з 3. XI. 1915 р. до чч. Vр 1768/15 засудив побережника Стефана Курбіля, сина Андрія з Бахноватого, турчанського повіту, на кару трьох літ, підвищену Найв. Трибуналом у Відні на п'ять літ тяжкої в'язниці, за злочин головної зради Австрії з § 58 п. і 59 п. з. х., за те, що він поширював на письмі від 1904—1913 р. між членами читальень тов. ім. Качковського і „Русских Дружин“ у Кривім. Митім і Бахноватім дві зв'язані зі собою пісні, а саме:

Пора, пора за Русь святую ідти синам на бой ура,
Пора за Русь неразделіму, аставать нам всем проти врага,

Бог нам поможет, Бог з нами, проспись народ, уже не спи,
Смелс ступай атцощ следами і церков русскую храни.
Пора, пора боршам народа спешить под русское знамя,
Пора хранить атцощ завети, любить Русь, аво имя і т. і.
Пі А ми Русь, той орлиці, орзита не вороги.
Москва! чи галичани. Ми одної Русь сини.
Від Дунаю до Китаю имя русское гремитъ,
Украини ми не знаем, ми знаем лиш Русь одну.
Ми границь ні меж не знаем, Русский край один велик.
Віра нас соединяет православна і язык.

Тими обома піснями з русофільською тенденцією звинувачений і побуджував членів загадних товариств до боротьби за неподільну Русь як Росію проти Австро-Угорщини і побільшив небезпеку для останньої так, що навіть читальник з Кривого. Максим Габрусь у 1914 р. вступив до російського війська як добровольець тому, що воно звалось „руское“ і воював проти Австрії. Ці факти на жандармський донос, ствердили читальники як свідки; їх назви поминаємо.

Першу пісню, як програмовий гал.-русский гимн, дозволила австрійська львівська прокуратура друкувати, бо видно не розуміла снів „Ура до бою за нероздільну Русь“, що тут іде про Росію і про урядову програму російської імперії, що хотіла приєднати до себе галицькі, буковинські та закарпатські землі. Наведена П. пісня, писемом лише поширювана москвофілами, мала пояснювати неосвіченим простір „нероздільної Русі“ як майбутньої. Як з того видно, то добре зрозуміли цивільний окр. суд в Самборі і військові команди австрійські з 1914 р. зміст боевої програмової І пісні. Тому інтернували на основі списків передплатників москвофільських газет частину гал.-русских, але за переконання, хоч хибні, не заслуговували ці арештовані на переслідування. Загал українців їх не денунціював, але це пригадаймо, як поводитися проводирі гал.-русских у часі російської окупації супроти українців. Гал.-руські устали д-ра Маркова виявили своє русофільство і ворожнечу до української державності перед Найв. Радою Антанти на весні 1919 р. і виявляють її досі співом І. пісні, як дозволеної в Польщі та Чехословаччині.

Тому у світі згаданого присуду закиди д-ра Маркова і О. Хиліака в чч. 38—41 „Русского Голосу“, що фальшиві доноси і свідчення українців спричинили інтернування і процеси москвофілів є зовсім неоправдані. Таж прецінь „русскі дружини“ мали навіть російські прапори і гживали російської команди, тільки з українською звучиною, як доказує підручник О. Гецева, друкований у Львові в 1911 р.

Б. О.

Як винародовлювались українці за Австрії до 1848 р.

ПОЧАТКОВА, СЕРЕДНЯ Й ВИЩА ШКОЛА БЕЗ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ. — ЯКІ БУЛИ КАНДИДАТИ НА ГРЕКО-КАТОЛ. СВЯЩЕНИКІВ? — ШО ВОНИ ВМІЛИ І ЧОГО НЕ ЗНАЛИ? — ПІДГОТОВКА КАНДИДАТІВ ДУХОВНОГО СТАНУ.

У народніх школах, так званих нормальних, учили через чотири роки по польськи і по німецьки. Про українську мову там не було ні сліду. Українська молодь, будучи приневолена вчитися польської мови й говорити по польськи, відкидала від своєї матірньої; ходили на Службу Богу до польського костела, відкидала від своєї церкви; набираючи духа польської народності, тратила привязання до української народності. Ця молодь, покінчивши головні (нормальні) школи, чи вона пішла до ремесла, чи на послуги до крамниць по містах, до гостиниць, по канцеляріях, або до польських дворів, була вже втрачена для українців. Хтож, питаюся, причина цього? Чи краєвий уряд? Цілком ні! — Поляки вчилися своїй польській мові, а чому ж українці своєї не вчилися? Тому, що поляки для своєї молоді постаралися про польську школу в народніх школах, а українські єпископи про це не тільки не дбали, але й самі крім того українську мову із шкіл усували!

По гімназіях викладали науки по німецьки й по латинськи (було дешо й грецьки) через 3, а потому 6 років. Молодь у школі, поза школою і вдома говорила по польськи і на Службу Богу шодня ходила до польського костела. Українські єпископи, зайняті чим іншим, не пам'ятали за те, що вони пастирі й тієї молоді чередки, яка головню протувала до духовного стану.

З гімназій переходили на філософію, яка спочатку обіймала три, а від 1826 р. два роки. Тут до 1826 року була викладача мова латинська, а внутрі введено німецьку. Поляки для своєї молоді постаралися про заснування катедр польської мови й літератури на львівському уні-

верситеті. А чому ж українські єпископи, маючи кількасот богословів в українській семінарії, а крім них стипендістів на філософії, що їх екстерністами зазначено, до кількох десятків, не постаралися про ватеру української і старо-слов'янської мови? Тому, бо українські єпископи, говорячи й пишучи по польськи, погорджували українською мовою, ані навіть не були за тим, щоби богослови й стипендісти були зобов'язані ходити на польську літературу!

По скінченні філософії молодь розходилася, одні, найчастіше німці й поляки, маючи на це засоби, йшли на права, інші на хірургію або медицину; а українці, якщо їх так назвати можна, як заобідніші, тиснулися до семінарії, бо тут мали хліб, одяг і все потрібне.

Вотун до семінарії був легкий. Кандидат, що бажав бути прийнятим до семінарії, не питався: чи вмів по українськи Отче наш, чи вмів читати по українськи, чи він протягом 12—18 років своєї дотеперішньої науки був хоч раз коли в українській церкві (він бо через увесь цей час, як ми вище говорили, на Службу Богу ходив до польського костела), чи він був зобов'язаний коли українську Службу Богу. Ні, там

Чи маєте вже

Новий Самоуправний Закон

Якщо ні, негайно замовте його в Адміністрації „Діла“, Львів, Ринок 10.

Ціна тільки 40 сот. Почтова пересилка 15 сот.

С о й м

ЗАСІДАННЯ БУДЖЕТОВОЇ КОМІСІЇ ВІДЛОЖИЛИ.

Засідання бюджетової комісії, на якому мали обговорювати бюджет м-ства військових справ, відложили.

У візитор не радили ніякої комісії польського союму. В 4. годині пополу збирається сойм. На порядку ратифікація міжнародних конвенцій і кілька проектів законів.

У соймових кулоарах кажуть, що ППС має аніні зголосити маршалові сойму внесення вдаті амністийний закон.

Дальше заломання курсу долара.

ВАРШАВА, 16. I. ПАТ. На переломі вчорашнього й сьогоднішнього дня наступило заломання курсу долара. Причиною того заломання безсумнівно є знаменні слова през. Рузвельта, сказані вчора в відручному письмі до конгресу. Президент уповноважений законодавчим шляхом обнизити вартість долара до 50 проц. Однак точне розглянення положення каже йому здогадуватися, що всяка ревальоризація нижче 60% давньої вартості долара не була б в прилюдному інтересі. Тому, що курс долара вдержувався останніми часами вище 60%, то не дивинця, що ті слова викликали знижку менше-більше саме до того рівня. Замітне, що рівночасно зі знижкою американської валюти обнизився в тій самій, а навіть дещо більший степені курс англійської валюти. Видно з того, що Англія хоче забезпечитися перед усякими аесподіванками.

Варшавська біржа зареагувала знижкою кабая на Нью-Йорк з 5.61 на 5.47, що відповідає 61.5 проц. давньої вартості долара, а льондонські девізи з 28.70 на 28.05—28.08.

Православних єпископів

не притягли до відповідальности.

ВАРШАВА, 16. I. ПАТ. З міродатних джерел повідомляють, що не відповідає правді, поміщена в деяких часописах вістка про те, начебто в зв'язку з акцією прокуратури в справі розведової акції православного консистора в Варшаві притягнуто до відповідальности православних єпископів.

Жертви землетрусу.

КАЛЬКУТА, 16. I. ПАТ. Згідно з урядовими даними жертвою землетрусу в Індії впало 56 убитих і 407 ранених. 24.000 домів ушкоджених.

НОВИНКИ

— „Distinction“ — косметичний кабінет вул. Коперника 42 а II. пов., тел. 72-18 виконує всякі косметичні заходи фахово-дипломованими силами. Веде курси трьохмісячної науки косметики, що дають право виконувати практику самостійно. Вписи тривають. 734 1-5

— Українську фільму „Сорочинський ярмарок“ висвітлять останній раз у Львові у п'ятницю 19. січня ц. р. в годині 12.30 у кіні „Марушенька“.

— Нова українська торговельна станиця. До знаки дуже скупно заступлених торговельних бранж у Львові прийшла ще одна дуже важна станиця, а саме sklep „Е-КО“ з електротехнічними матеріалами, як лампи, жарівки, батареї, акумулятори та радіоапарати власного виробу. Цей sklep є власністю інженерської кооперативи, українських інженерів „КІР“, яка досі вела лиш інженерські роботи. Відкриття того skleпу є дуже на часі, бо у Львові, при такім великим числі українського населення мусять знайтися стількі клієнти, які майже щодень потребують чи то жарівки, чи якої-небудь складової частини радіоапарату, що з браку нашого відповідного skleпу наганяло нашого покупця до чужих. Слід тільки побажати новому підприємству повного успіху та великого числа своїх клієнтів.

— Українка. Проф. Д. Дорошенко надрукував у німецькій „Zeitschrift für Osteuropäische Geschichte“ статтю про VII. Міжнародний Конгрес Істориків, що відбувався в серпні м. р. у Варшаві. — „Slovansky Přehled“ у грудневім числі привів статті: Хр. Гандева „Болгарська академічна мода по війні“ та О. І. Бочковського „До зізду словянського студентства у Празі 1908 р.“ О. Бочковський як учасник та один з організаторів зізду подає цілія згадки й інформації, що освітлюють участь українців у зізді та польсько-українські й москвоукраїнські взаємини учасників зізду. Як звичайно, в хроніці присвячено чимало місця українському культурному і політичному життю. — Орган голзинських політичних партій „Неза-

ВІДГУКИ ДНЯ.

По чужих кутах.

Вчорашній день (16. січня 1934 р.) мушу рахувати до дуже приємних. Був я на Загальних Зборах Ревізійного Союзу і почув там одну, милу для мого духа, річ.

Вийшов на середину селянни у сердаку і сказав так:

„В нас, на селі, хто не має своєї власної тати — той не господар. А тут? Ось я приїжджаю до Львова на річні з'їзди, збори, паради і бачу, що ми все тиняємось по чужих кутах. Можеб так у ювілейнім році Ревізійного Союзу оголосити складку на „Дім Української Кооперативної“, де була б і селя на збори?“

Глянув я по „Лобі Ревкозальнічій“ і спланив. Справді тиняємось! Селя збрана чужими биндами і конкердами, по стінах портрети заслужених чи заступуючих чужинців, а на долинні — наші збори. Ніколи так сильно не вдарило в очі різва мізерія, як у таких випадках.

Приїжджає хтось із провінції, допитується, інформується: де та Стрілецька Площа, де той котрим вулицями йти?...

Івар Крюгер

найбільший потентат сучасної фінансери

Івар Крюгер

найбільший пробій сучасного репертуару,

який грають тепер у ВЕЛИКІМ ТЕАТРІ.

Но - но - Нането

строфують всі — чарівну героїну — премію о перетки

„Но - но - Нането“ якої преміера відбудеться в суботу 20. ц. м. в ТЕАТРІ Р-ЖНОРОДНОСТЕЙ

лежна Грузія“, що виходить як місячник у Парижі, постійно подає систематичний огляд українського життя на українських землях і за кордоном. В останнім листопадівім числі вміщено докладну інформацію про однодушний протест у справі призначення Злученими Державами Америки СССР та наведено телеграми Комітету Рятунку України до президента Рузвельта.

— Концерт українських народних пісень у Моравській Остраві. Радіо в Моравській Остраві передавало 20. XII концерт хору опери моравсько-шлезького театру, що відбувся під орудою диригента п. Барта. Концерт складався з композицій М. Леонтовича („Пряла“, „Зайчик“, „Мала мати одну дочку“, „Захрипів галичанки“, „Діду мій, дударіку“), О. Кошиця („Коліска“, „Задумала вража баба“) та інші. Як пише „Moravskoslezsky Denik“, хор співав дуже добре, дарма, що композиція і чужомовний текст пісень вимагали великої підготовки й уміння диригента. Концерт цей відмічено за одну з найліпших частин програми радіа. Цей самий хор буде в кінці січня співати українські колядки та шедрівки.

— Хто виграв на лотерії? В осьмім дні тягнення 28 державної лотерії впали виграні на такі числа: 20.000 зол. на ч. 69047. 15.000 зол. на ч. 73262. 15.000 зол. на ч. 6747 20038 15613. 10.000 зол. на ч. 46256 20369 78731. 5.000 зол. на ч. 1456 25231 35139 73715 96831 122890 129123 147644 169003 141553 93254. 2.000 зол. на ч. 24273 49876 80693 92902 105003 105539 115838 119603 125378 130672 130362 138024 142257 154316 160949 167484 725 4334 30908 32362 64052 64619 69118 92995 98590 118473 129666 136156 153732. 1.000 зол. на ч. 1352 4774 6037 12941 14762 18138 25107 30074 41410 47635 52703 55601 63867 72211 74636 82431 90501 94290 104851 105568 107251 110623 113724 115452 118312 123672 124770 129951 130806 131807 139425 146220 148751 147162 151717 154952 155631 163693 164959 8570 1316 15847 17576 22759 24964 28544 31941 38572 39058 39913 43692 44918 49291 49529 63419 69848 19771 83113 84815 85999 89634 90762 96351 100691 104273 105886 109696 113230 120676 123641 128320 129641 134021 135026 136906 143160 143290 146104 146851 148758 151693 158753.

— Львівська хроніка. Б. технічного управителя ратуша, Франца Машталера засуджено на рік в'язниці за грошові алеживання при виплаті робітникам. — Арештовано купця і власника реальності Якова Тігера за ошукавство при перцеляційній умові, наслідком чого паростія Святих Пятниць у Львові стратила 6.000 доларів. — У трафіці С. Агіда при вул. Лавницькій вкравли тютюнові вироби вартості 10.900 зол. — На жиївському цвинтарі поперетинила собі ножицями жини Й. Хамайдесова зі Золочева, а жалу за чоловіком, що помер на серцевий удар. Забрали її до шпиталю. — При вул. Кубасевича перед міським урядом III. дільниці в черзі безробітних, що ждали на бони для беззлатних обідів, робітник Куріза пострілів тяжко робітника Стаська, з яким мав якісь порухунки.

— Відгомін цвинтарної буці. Перед суддею Немецьким у Львові станули 15. ц. м. студент політехніки Стефан Луцій і монтер Іван Климків, обвинувачені у викликанні буці на Личківській цвинтарі при відкритті пам'ятника Ів. Франкові. Як відомо, українська націоналі-

б в нас, що правда, дві українські салі, а яких одна властиво не сала, а салька, а друга „зал“ — але вони не до житку. „Зал“ винайти-тий, а салька — також. Лішається... Стрілецька Площа.

На балі, збори, з'їзди і тим подібні свята.

Свого часу мали українські інваліди 32 тисячі доларів (перед Рузвельтом!), має „Театральна Кооператива“ 8 тисяч доларів (перед і за Рузвельта!). Стівиславів будув, кажуть, другу салу — не маючи ні 32 ні 8, а Львів боявся, хоч довго радив. Інваліди купили чиншовий дім, а „Театральна Кооператива“ аложила гроші до банку.

На театральній площі склад вуля, дров і коксу, а на „Стрілецькій Площі“ наші збори, вистави і балі.

А може... Може не палаць Провидіння? Може Львів чус істинником, що нелобре булоб будувати нову салу... В „Народнім Домі“ — Театру Розмаїтосці, в салі Лисенка — кіно, вибудувалиб українці ще одну й — ауж — цирк. Тільки гроші видалиб, а на Стрілецьку Площу як тьопать, так і тьопалиб.

Хіба на початку будови присягнув би виділ: „Не винаймемо салі нікому на постівне — побий нас Сила Божа. Амінь“.

Галактіон Чіпка.

стична молодь не хотіла допустити на цвинтар відлілу Луців, закидуючи його камінням. Поліція арештувала Луців і коли всаджувала його до повозки, Климків старався цьому перешкодити, як каже акт обвинувачення. Студента Луцеза засуджено на 7 місяців в'язниці з приписанням, а Климкова звільнено від вини й кари.

— За летючки ОУН. Перед трибуналом присяжних судді у Львові стануло кількох парубків із Сокальщини за кольпортажу летючок ОУН. На основі вердикту присяжних засуджені: Ілько Масиник із Лучинь на 3 роки, Володимир Король на 2, Корнило Кравець на 2 і Гриць Харчун на 1 рік в'язниці. Теодора Крука звільнено.

— Стрілянина на селі. Як повідомляє ПАТ, до Бодехович пов. Дрогобич прибуло кількадесят членів т-ва „Просвіта“ з Дрогобича і залучившись з місцевими націоналістами вибили шкби в домах кількох місцевих комуністів. В часі бійки, яка виявилася між комуністами і націоналістами, впало кільканацять револьверових стрілів. Підчас стрілянини тяжко ранено націоналіста Теофіля Святинського, якого мусяли відставити до шпиталю. Чотири особи арештовано.

— Краєва хроніка. Окружний суд у Перемішлі засудив магістратських ескенуторів Казимира Антоновича на 3 роки і Йосифа Барана на 2 роки в'язниці за спротивлення 5.000 зол. — В Тишівниці, пов. Стрий, три замасковані бандити напали на дім Миколи Феталаша, закололи його ножами і вкрави 8.000 зол. — В Патинцях, пов. Добромилів 25-літній Фр. Столярчик убив сокирою свого 57-літнього батька.

— Студент-торговець живим товаром. У Варшаві почалася судова розправа проти б. студента університету й службовця ПКО Маріяна Серочинського, обвинуваченого в торговлі живим товаром. Жертвою його впали передовсім зредуковані умові робітничі.

— Річні вістки. На балю резервових офіцерів у Варшаві застрілювався з невідомої причини поручник 3. п. уланів Тад. Ловчевський — В Тірнові збунтувалися в місцевій авіації в'язні, переважно політичні, наслідком чого прийшло до стрілянини зі сторожем та військом. Були жертви по обох сторонах. — У Моржі (Швейцарія) померла жінка Палеревського на 74 році життя.

— Оригінальне свято уродин. Віденський лікар, д-р А. Панеш, що скінчив 70 літ, у день своїх уродин, що припадають у січні вибрався з численними своїми приятелями та однодумцями над Дунай, викупатись у замерзлій ріці. Д-р Панеш заснував товариство „Холоди себе щоденно“ і твердить, що студена купіль необхідна для здоров'я.

— Виданняний рух у чехів. За останні три роки видавничий рух у Чехословаччині трохи ослаб. Коли у 1929 р. річно появлялось там 7861 нових книжок, то в 1930 було їх тільки 5878 і у 1931 р. усього 5814. Статистика за останні два роки ще не готова, але вже нї відомо, що вона ствердить новий опадок. Пізнає, що одночасно збільшились видання німецьких книжок у Чехословаччині за той час зросла, а саме в 1929 р. появлялось 655 нім. книжок, а у 1931 р. вже 778. Коли рівняти всі ті цифри з нашим видавничим рухом, то краще не робити висновків. Книжка не є ще для нашого громадянства предметом не то буденної, а навіть надільної потреби.

З друкарні Вид. Спільн. „Діло“ Львів, Ринков. 10.